

## Seletuskiri

### Keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 22.12.2014. a määruse nr 59 “Toetuse andmise tingimused meetmes „Veemajandustaristu arendamine“ avatud taotlemise korral“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

#### 1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga täpsustatakse toetuse andmise tingimusi meetmes „Veemajandustaristu arendamine“. Eelnõu koostasid Keskkonnaministeeriumi välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo juhataja Liina Laastik (e-post: liina.laastik@envir.ee, tel: 626 6955), Keskkonnaministeeriumi veeosakonna projektide büroo juhataja Antti Tooming (e-post: antti.tooming@envir.ee, tel: 626 2852) ja Keskkonnaministeeriumi veeosakonna projektide büroo peaspetsialist Marit Ristal (e-post: marit.ristal@envir.ee, tel: 626 2856). Õigusekspertiisi eelnõule teostas Keskkonnaministeeriumi välisfinantseerimise osakonna struktuurivahendite büroo jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, tel: 626 2948).

#### 2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb 37-st punktist.

1) **Paragrahv 2 lõige 2 punkt 1** muudetakse.

Muudatus on tingitud sellest, et haldusreformi käigus on muutumas kohalike omavalitsusüksuste ja nende elanike arv, mistõttu tuleb piirkondliku vee-ettevõtja mõistet ajakohastada. Kindlaim viis on seda teha läbi vee-ettevõtja teeninduspiirkondade ja teenindavate inimeste arvu, mis on jäävad suurused. Teeninduspiirkonna all mõistetakse seda ala, kus vee-ettevõtja pakub ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni seaduse (edaspidi ÜVVKS) § 7 lõike 1 kohast veeteenust. Muudatusega tõstetakse minimaalset teenindavate elanike arvu 3500 elanikuni, mis arvestab olemasolevate piirkondlike vee-ettevõtjate teenindavate elanike arvu ja on samaväärne SA KIK keskkonnaprogrammi tingimustega.

**Paragrahv 2 lõige 2 punkt 2.**

Õigusselguse tagamiseks ja praktikas tekkinud küsimuste tõlgendamiseks täpsustame kehtiva punkti selgitust, seda muutmata.

Punktis 2 nimetatud termini „uuselamupiirkond“ määratlemisel on lähtutud ÜVVKS § 14 lõige 2 punkti 6 üldisest põhimõttest, mille alusel tuleb arenduspiirkonnas ehk käesoleva määruse alusel “uuselamupiirkonnas” ühisveevärgi-ja kanalisatsioon (edaspidi ÜVVK) välja arendada liitumistasude arvelt ja „vanades piirkondades“ veeteenuse hinna arvelt.

Seejuures on käesoleva määruse alusel uuselamupiirkonna käsitlust võrreldes ÜVVKS-ga leevendatud ja lähtutakse kinnistu registreerimise ajast, mitte ehitusloa välja andmise hetkest. Samuti ei lähtuta uuselamupiirkonna määratlemisel ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni arendamise kavas (edaspidi ÜVVK arendamise kava) sätestatud arenduspiirkondadest, vaid taotlusega planeeritud konkreetsest juhtumist. Uuselamupiirkond on selgelt eristuv elamupiirkond. See võib väljenduda nii geograafilise paiknevuse kui rajamisaja osas ning võib olla asula osa või mõni eraldiseisev tänav.

2) **Paragrahv 2 lõiget 2** täiendatakse punktiga 16.

Täiendus on vajalik, et eelisjärjekorras oleks võimalik rahastada Euroopa Liidu Nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiiv 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta (EÜT L 135, 30.5.1991, lk 1) (edaspidi direktiiv), nõuetele mittevastavaid üle 2000 inimekvivalendise (edaspidi ie) reostuskoormusega reoveekogumisalasid. Direktiivi nõuded kehtivad liikmesriigile, mitte individuaalsetele vee-ettevõtjatele, mistõttu ei ole tegemist ettevõtjatele kehtestatud EL keskkonnanormatiivide täitmisega. Tegemist on määruse ja Ühtekuuluvuspoliitika Fondide Rakenduskava 2014-2020 kohaselt prioriteetsete tegevuste ja piirkondadega, mida tuleb esmajärjekorras rahastada, et saavutada vastavus direktiivi nõuetele.

Euroopa Komisjon algatas Eesti suhtes 8.12.2016 rikkumismenetluse nr 2016/2137, mis käsitleb direktiivi nõuetele mittevastavust, mistõttu on eriti oluline esmajärjekorras saavutada nõuetele mittevastavate üle 2000 ie reoveekogumisalade (edaspidi reoveekogumisalad) direktiivi nõuetele vastavus.

Vastavalt direktiivi artikkel 16 kohasele 2014. aasta raportile, millega Eesti raporteerib Euroopa Komisjonile asulareovee puhastamise direktiivi nõuetele vastavust Eestis, on 4 sellist üle 2000 ie reostuskoormusega reoveekogumisala, mis ei vasta direktiivi nõuetele ja teadaolevalt vajavad täiendavaid investeeringuid nõuetele vastavuse saavutamiseks.

Vastavalt direktiivi artikkel 16 kohasele raportile on nõuetele mittevastavate reoveekogumisalade arv muutuv. Vastavalt 2014 aasta raportile 10tk ning vastavalt 2015 aasta raportile 8tk. Samas ei pruugi kõik need reoveekogumisalad vajada täiendavaid investeeringuid nõuetele vastavuse saavutamiseks. Näiteks Narva-Jõesuu reoveekogumisala, kus on ebapiisav reovee kokku kogumine, on teadaolevalt liitumisvõimalused ühiskanalisatsiooniga välja ehitatud, et tagada direktiivis nõutud määral reovee kokkukogumine, kuid inimesed ei ole veel süsteemiga liitunud. Seega puuduvad nendel aladel täiendavad investeeringute vajadused nõuetele vastavuse saavutamiseks ja selliseid reoveekogumisalasid rahastata esmajärjekorras käesoleva määruse tähenduses.

Täienduses kirjeldatud riiklikku statistikana saab käsitleda direktiivi artikkel 16 raportit ja muid riiklikke analüüse reoveekogumisalade nõuetele vastavuse hindamise ja investeeringute vajaduste osas.

Lisaks on võimalus, et täiendavalt lisandub juurde uusi üle 2000 ie reoveekogumisalasid, mis ei vasta direktiivinõuetele ja vajavad vastavuse saavutamiseks täiendavaid investeeringuid. Sellisel juhul tuleks neid arvestada käesoleva mõiste alla kuuluvaks. Uute üle 2000 ie reoveekogumisalade lisandumine on võimalik tulenevalt demograafilistest muutustest. Üheks selliseks näiteks on Laulasmaa reoveekogumisala, kus kehtiva reoveekogumisala reostuskoormus on 1980 ie, kuid tulenevalt endise suvilapiirkonna muutumisest järjest enam püsielanikega piirkonnaks ja asutuste lisandumisest, suureneb reostuskoormus üle 2000 ie.

Samuti on teoreetiline võimalus, et nõuetele mittevastavatel aladel, kus tänaste teadmiste juures puuduvad täiendavate investeeringute vajadused, et saavutada nõuetele vastavus, võivad tekkida täiendavad investeeringute vajadused aja jooksul – näiteks reoveepuhasti amortiseerumise tõttu ei vasta väljavool nõuetele või kogumissüsteemiga kokku kogutav reostuskoormus ei vasta direktiivi nõuetele. Seetõttu on määruse sõnastusega jäetud võimalus

ka neid esmajärjekorras toetada, juhul kui see leiab kinnitust riikliku statistika alusel.

3) **Paragrahvi 5** täiendatakse lõikega 6.

Täienduse kohaselt tuleb nõuetele mittevastava reoveekogumisala vastavus direktiivinõuetega saavutada ühe taotluse raames. Nõue kehtib vaid taotlusega hõlmatud kohaliku omavalitsusüksuse piires.

Täiendus on tingitud asjaolust, et Eesti ei ole täitnud direktiivis sätestatud kohustusi Euroopa Liiduga sõlmitud liitumislepingus sätestatud tähtaegadeks ning seetõttu on Euroopa Komisjoni Eesti suhtes algatanud direktiivi nõuete mittetäitmise osas rikkumismenetluse nr 2016/2037. Seega tuleb reoveekogumisalade nõuetele vastavus saavutada esimesel võimalusel ja projekte ei ole võimalik etapiti ellu viia.

Juhul kui nõuetele mittevastaval reoveekogumisalal ei ole majanduslikult põhjendatud täies ulatuses ühiskanalisatsiooni välja ehitada on kohaliku omavalitsuse üksusel võimalik ühiskanalisatsiooni väljaehitamise asemel määrata ÜVVK kavas väljaehitamata alad kogumismahutitega lahendatavateks aladeks. Sellise õiguse annab veeseaduse § 24<sup>1</sup> lg 5. Vastavalt veeseadusele ei pea ühiskanalisatsiooni välja arendama, kui see on majanduslikult ebamõistlikult kallis. Sellisel juhul peab kohalik omavalitsus tagama reovee kokku kogumise vastavates piirkondades lekkekindlate kogumismahutitega. Antud lahendus on kooskõlas direktiivi nõuetega.

Oluline on täpsustada, et nõue kehtib antud omavalitsusüksuse kohta, kus taotlust planeeritakse, sest näiteks Keila-Jõe reoveekogumisala hõlmab kolme omavalitsusüksust (Saku, Kohila, Saue) ning igas omavalitsusüksuses on erinevad vee-ettevõtjad, mistõttu ei saa ühele vee-ettevõtjale sätestada kohustust kogu reoveekogumisala ulatuses direktiivi nõuetele vastavus saavutada.

Samuti sätestatakse antud täiendusega, et ühe kohaliku omavalitsusüksuse piires tuleb nõuetele mittevastava reoveekogumisala taotlust, millega saavutatakse vastavus direktiivinõuetega, rahastada esmajärjekorras st. enne ei saa antud kohaliku omavalitsuse piires teiste reoveekogumisalade taotluste osas teha taotluse rahuldamise otsuseid. Antud sõnastus võimaldab teiste reoveekogumisalade osas taotlusi küll paralleelselt taotlusvooru esitada, kuid nende osas ei saa enne taotluse rahuldamise otsust teha, kui see on tehtud nõuetele mittevastava reoveekogumisala osas.

Täiendus on tingitud vajadusest saavutada esmalt nõuetele mittevastavate reoveekogumisalade nõuetele vastavus ning alles seejärel rahastada teisi reoveekogumisalasid antud omavalitsuses.

4) **Paragrahv 6 lõige 2** muudetakse.

Muudatus on tingitud asjaolust, et mitmel nõuetele mittevastaval reoveekogumisalal (Keila jõe, Türisalu) on täielikult välja ehitamata nii ühisveevärk kui kanalisatsioon. Varasemas sõnastuses oli ühisveevärgi ja veehaarete rajamine vähemprioriteetne tegevus, mistõttu oleks piirkonnas toetuse abil välja arendada saanud vaid ühiskanalisatsiooni. Ühisveevärgi ja veehaarete rajamiseks puuduvad KOV-I ja vee-ettevõtjatel vahendid, sest investeringute maksumuse on väga suured. Samas on nimetatud piirkondades tehniliselt, majanduslikult ja keskkonnakaitseliselt mõistlik samaaegselt välja ehitada ka ühisveevärki, et piirkonnad lahendada terviklikult st. tagada nii kvaliteedinõuetele vastav joogivesi kui tekkiva reovee

kokku kogumine. Seega võimaldatakse prioriteet nr 2-na ühisveevärgi torustikke rajada paralleelselt ühiskanalisatsiooniga, kui need on kavandatud ühises kaevikus.

Punktis 2 sätestatud muudatusega välistatakse võimalus, et prioriteedina nr 2 saab ühisveevärgi torustikke rekonstrueerida, kui nende seisundi tõttu ei vasta joogivesi kvaliteedinõuetele. Senise praktika kohaselt ei ole antud punkti alusel rahuldatud ühtegi taotlust, sest selle usaldusväärne tõendamine taotleja poolt ja kontrollimine rakendusüksuse poolt on praktikas väga keeruline. Joogiveekvaliteedi nõuetele mittevastavus sõltub lisaks torustike amortiseeritusele ka muudest asjaoludest, näiteks torustike hooldusest, mis võib tagada probleemi lahendamise ning puudub vajadus taristu väljavahetamiseks. Samuti puudub usaldusväärne meetodika, mitme veeproovi alusel ja kui suure piirkonna ulatuses on võimalik järeltõu teha.

Samuti välistatakse punktis 2 võimalus, et prioriteedina nr 2 saab käsitleda reovee peapumplate rekonstrueerimist, kui see on vajalik keskkonnakahju vältimiseks. Senise praktika kohaselt on sellise probleemi lahenduseks taotletud toetust, kuid praktikas on keskkonnakahju vältimine teoreetiline ning probleemi olemus ei ole nii investeeringumahukas, et seda ei suudaks vee-ettevõtja omavahendite arvelt lahendada. Senise praktika kohaselt on enamasti probleemi võimalik lahendada pumpade vahetuse või väikesemahulise rekonstrueerimise käigus. Lisaks on võimalik tegevust rahastada prioriteedi nr 3 raames, kui prioriteedid nr 1 ja 2 on varasemalt lahendatud või lahendatakse sama projekti raames.

5) **Paragrahv 9 lg 2 punkti 4** muudetakse.

Muudatuse kohaselt loetakse abikõlblikuks kuluks lisaks juurdepääsu tee rajamisele, ka selle rekonstrueerimist, juhul kui see on vajalik olemasolevate ÜVVK süsteemide teenindamiseks. Tegevus on abikõlblik vaid sellisel juhul, kui juurdepääsu tee ehitamine on tingitud vastava ÜVVK rajatise ehitamisest, nagu näiteks pumplad, veehaarded jms. Likvideeritakse ebavõrdne kohtlemine, kus näiteks veetöötusjaama rajamisel on juurdepääsu tee rajamine abikõlblik, aga veetöötusjaama rekonstrueerimisel see abikõlblik ei ole.

6) **Paragrahv 9 lõiget 3 punkti 2** muudetakse.

Muudatuse kohaselt suurendatakse projekti abikõlblike kulude maksimaalset summat 5 miljoni euro võrra, kokku 20 miljoni euron. Muudatus on tingitud nõuetele mittevastavate reoveekogumisalade esialgsest suuremast investeeringuvajadusest, et saavutada direktiivinõuetele vastavus. Kuna viidatud reoveekogumisalade nõuetele vastavus tuleb määruse kohaselt tagada ühe taotluse raames, tuleb piirmäära tõsta. Seejuures tuleb taotluse koostamisel ja taotluse rahuldamise otsuse tegemisel arvestada Euroopa Komisjoni SGEI otsuses 2012/21/EL sätestatud nõudeid.

Õigusselguse huvides rõhutame, et juhul kui projekti maksumus suureneb selle elluviimisel käesolevas punktis sätestatud maksimaalse piirmäära, on vastavad kulud mitteabikõlblikud.

7) **Paragrahv 9 lõike 3 punkti 3** muudetakse.

Muudatus on vajalik, et likvideerida tehniline viga määruse eelmise muudatuse raames, millega täpsustati, et minimaalne taotluse maht 200 000 eurot kehtib kõigi paragrahvi 5 lõikes 1 nimetatud tegevuste lõikes.

8) **Paragrahv 9 lõike 3 punktid 4 ja 5** muudetakse.

**Punkt 4:**

Muudatuse kohaselt võimaldatakse ületada ühe liitumisvõimaluse saava elaniku kohta sätestatud piirmäär 5000 eurot, juhul kui ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni rajamine on tehnilise projekti juhendi kohase alternatiivide võrdluse tulemusel majanduslikult soodsam lahendus kui kogumismahutid. Täpne arvutusmetoodika alternatiivide võrdlemiseks on antud määruse lisas 1. Muudatuse tingis vajadus leida nõuetele mittevastavate reoveekogumisalade tarbeks majanduslikult soodsaim lahendus, sest teatud tingimustes võib ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni rajamine olla pikas perspektiivis soodsam kui kogumismahutid või vastupidi.

**Punkt 5:**

Muudatuse tulemusel võimaldatakse vähemprioriteetseid (TAT § 6 lg 2 punktid 3 ja 4) kuid siiski direktiivinõuete vastavust tagavaid tegevusi rahastada senisega võrreldes omafinantseeringu võrra suuremal määral. Muudatus on tingitud praktilisest kaalutlusest, et aktiveerida meetme rakendamist ning selle alusel on võimalik kuni 2 000 000 euro eest rahastada toetuse osast vastavaid tegevusi ning selle hulka ei arvestata omafinantseeringut. Varasemalt oli maksimaalne piir 2 000 000 eurot projekti abikõlblikest kuludest ehk projekti kogumaksumusest, mis koosnes nii toetusest kui omafinantseeringust.

**9) Paragrahv 9 lõige 4 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks.**

Muudatus on vajalik, et likvideerida vastuolu määruse paragrahvi 9 lõike 2 punktiga 7, mille kohaselt on personalikulu abikõlblik.

**10) Paragrahv 9 lõiget 4 täiendatakse.**

Muudatusega täpsustatakse abikõlbmatuid kulusid, et välistada väiksemahuliste investeeringute tegemine struktuurvahenditest, sest need ei panusta otseselt määruse § 3 lõike 2 väljundnäitajate saavutamisse ja seda on vee-ettevõtjad suutelised omavahendite arvelt tegema.

**Punkti 5** alusel on välistatud eraldiseisvate ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni seadmete välja vahetamise kulud, nagu näiteks reoveepumbad, võreseedmed jms seadmed, kui sellega ei kaasne terviksüsteemi rekonstrueerimist nagu näiteks reoveepumpla rekonstrueerimine või reoveepuhasti eelpuhastussüsteemi rekonstrueerimine. Samuti ei ole abikõlblik selliste üksikute seadmete soetamine lattu ehk varuseadmeteks ja seda ka terviksüsteemi rekonstrueerimise puhul.

**Punkti 6** alusel on abikõlbmatud ühisveevärgi-ja kanalisatsioonisüsteemide hooldustööde kulud, mida vee-ettevõtjad on suutelised ja kohustatud rahastama jooksvalt veeteenuse hinna arvelt nagu näiteks, suubla puhastamine, äravoolukraavide puhastamine, biotiikide puhastamine jms väiksemahulised investeeringud, mis liigituvad hooldustööde alla.

**Punkti 7** alusel ei ole abikõlblik tuletõrje veevarustuse rajatiste ehitamise kulud, kui need on eraldiseisvad ühisveevärgisüsteemist, nagu näiteks tuletõrjevee tiigid, tuletõrjevee mahutid, tuletõrjevee torustik sh kuivtorud ja hüdrandid, pumplad. Kui tuletõrjevee süsteem on üks osa ühisveevärgist, siis on vastavad kulud abikõlblikud, näiteks kui tuletõrjevee torustikku ja hüdrante ei ole eraldiseisvalt rajatud, vaid see on üks osa ühisveevärgist st. ühisveevärg on selle võrra suuremana dimensioneeritud.

**11) Paragrahv 10 lõiget 1 muudetakse.**

Täpsustatakse vähese tähtsusega abi (edaspidi VTA) andmisel toetuse osakaalu ning viiakse

see kooskõlla senise praktika alusel ja käesoleva määruse lisa 2 kohase majandus-ja finantsanalüüsi (edaspidi MFA) arvutuse tulemusel selgunud toetuse osakaaluga. Muudatuse eesmärk on vältida ebavõrdset kohtemist MFA analüüsi baasil toetust taotlevate taotlejate ja VTA baasil toetust taotlevate taotlejate vahel. Olukorras, kus toetuse saaja on suuteline veeteenuse hinna arvelt suuremas mahus projekti finantseerima, ei ole põhjendatud selle toetamine kõrgemas määras ainuüksi selle pärast, et tegemist on VTA-ga.

Täiendavalt sätestatakse VTA toetuse erisus piirkondlikele vee-ettevõtjatele, et soodustada jätkusuutlikumate vee-ettevõtjate arengut ja laienemist, mis aitab saavutada Ühtekuuluvuspoliitika Fondide Rakenduskavas 2014–2020 suuna „Veekaitse“ meetme „Veemajandustaristu arendamine“ eesmärgi veemajandustaristu jätkusuutlikkuse osas.

Riigi eesmärk on juba aastaid piirkondlike vee-ettevõtjate arendamine, tagamaks rahastatavate süsteemide efektiivne ja jätkusuutlik opereerimine. Piirkondlikud ettevõtted on majanduslikult jätkusuutlikumad ja efektiivsemad on kindlamalt tagatud riigi või EL vahenditega rajatud taristu professionaalne opereerimine.

Samuti – kui toetuse saajal on vajadus ja ta plaanib lähima kolme aasta jooksul taotleda lisaks VTA-le abi ka komisjoni otsuse 2012/21/EL alusel, siis on lubatud taotleda toetust vaid 2012/21/EL alusel. Kui taotleja on saanud VTA abi, siis tal ei ole lubatud tulla uuesti taotlema abi enne 3 aasta möödumist.

Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 artikli 2 lõike 8 kohaselt ei või üldhuviteenuse vähese tähtsusega abi kumuleerida mis tahes hüvitisega, mida antakse samade üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest, sõltumata sellest, kas hüvitis sisaldab riigiabi või mitte. Sellest tulenevalt, kui toetuse saajal on vajadus ja ta kavatab 3 aasta jooksul taotleda lisaks VTA-le abi ka Euroopa Komisjoni otsuse 2012/21/EL alusel, siis tuleb tagasinõuete vältimiseks taotleda toetust kohe vaid otsuse 2012/21/EL alusel. Üldhuviteenuse VTA piirmäär on 500 000 eurot kolme aasta jooksul (abi andmise jooksev aasta ja kaks järgmist).

**12) Paragrahv 10 lõike 4 esimest lauset muudetakse.**

Lisatakse rakendusasutuse juhi kohustus voo väljakuulutamisel otsusega kinnitada, kas tegemist on jooksva taotlemisega või voorulise taotlemisega. Muudatus on vajalik, et määruse alusel oleks toetust võimalik jagada ka voorulise taotlemise raames ja seeläbi eristada prioriteetsemad taotlused ning esmajoones neid rahastada.

**13) Paragrahv 12 täiendatakse lõikega 1<sup>1</sup>.**

Muudatusega täpsustatakse, et VTA taotlemisel ei pea veemajandustaristu kuuluma taotlejale. Samas peab VTA taotlemisel taotleja olema ühele või mitmele kohalikule omavalitsusele 100%-liselt kuuluv vee-ettevõtja. Muudatuse tulemusel on VTA-d võimalik taotleda vee-ettevõtjatel, kes opereerivad taotlusega hõlmatud teeninduspiirkonnas, kuid ei oma teeninduspiirkonna varasid.

Osades sellistes piirkondades on vajalik teostada investeeringuid direktiivinõuetele vastavuse saavutamiseks, mistõttu on vajalik seda võimaldada. VTA andmise puhul pole tegu varjatud riigiabi andmisega vara omanikule, sest teenust osutab ja soetatud vara omanikuks jääb toetuse saaja.

**14) Paragrahv 12 lõige 2 punktid 4 ja 5** muudetakse

**Lõige 4:**

Muudatus on seotud sama paragrahvi lõikes 1 tehtava muudatustega.

**Lõige 5:**

Täpsustatakse, et taotleja peab juba taotlemise hetkel olema õigus ehitatava veemajandustaristu aluse maa kasutamiseks rajatise amortisatsiooniaja vältel, välja arvatud ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni torustike puhul.

Muudatuse eesmärk on täpsustada, et taotlemise hetkel ei pea taotleja esitama torustike puhul eelkõikulepeid maaomanikega, sest see võib olla ebaproportsionaalselt koormav ülesanne taotlejale, mis samas ei anna kindlust tegevuse realiseerumiseks, sest puudub kindlus, kas taotlus rahuldatakse või kas maaomanik peab kinni oma esialgsest seisukohast. Arvestades, et ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni rajamisel tuleb projekteerimise käigus st. projekti hilisemas etapis sama tegevus läbi viia ehk saada maaomanike kooskõlastused, on mõistlik need kaks etappi ühildada. Seetõttu on mõistlik võimaldada esitada tõendusmaterjal torustike puhul st. notariaalselt kinnitatud kokkulepped, rakendusüksuse poolt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajal.

Amortisatsiooniaeg erinevate rajatiste puhul on määratud käesoleva määruse lisas 2. Maa kasutusõigust ei pea tõendama ÜVVK rajatiste ehitamisel kohalikele omavalitsusele kuuluvatel teedel ja tänavatel, kui rajatis on kavandatud samasse kohta kui ÜVVK arendamise kavas. Sellisel juhul on kohalik omavalitsus ÜVVK arendamise kava kinnitamisega juba andnud kaudse nõusoleku rajatise ehitamiseks temale kuuluval teel või tänaval.

Antud erisus ei kehti reoveepumplate, reoveepuhastite, veehaarete, veetöötlusjaamade jms ehitiste puhul. Nende osas tuleb esitada vastav eelkõikulepe taotluse juures ja pärast taotluse rahuldamise otsust notariaalne kokkulepe vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajal.

**15) Paragrahv 12 lõige 2 punkt 6** tunnistatakse kehtetuks.

Nõue, et taotleja peab olema nõuetekohaselt täitnud maksukorralduse seaduses sätestatud maksudeklaratsioonide esitamise kohustuse ei oma sisulist väärtust taotluste menetlemisel ning seda kontrollib sõltumata käesolevast määrusest Maksu-ja Tolliamet.

**Paragrahv 13 lõike 1 punkt 1.**

Õigusselguse tagamiseks ja praktikas tekkinud küsimuste tõlgendamiseks täpsustame kehtiva punkti selgitust, seda muutmata.

Et tagada taotluse ja selle lisade (Tehniline projekt, MFA) omavaheline kooskõla tuleb kasutada samu algandmeid ja andmeallikaid ning taotlus, tehniline projekt ja MFA peavad olema omavahel kooskõlas. Näiteks ei ole lubatud kasutada liitumispunkti väljaehitamise kulu arvutamisel tehnilises projektis rahvastikuregistri andmeid, kui MFA-s kasutatakse tarbijate arvu leidmiseks statistikaameti keskmist leibkonnaliikme suurust. Sama kehtib muude algandmete kohta, nagu näiteks ühikhinnad, projekti maksumus, ühiktarbimine jms. Samas ei kehti see nende andmete ja näitajate osas, mida ei saa võrrelda või milliseid erisusi lubab käesolev määrus, nagu näiteks MFA puhul tegevuspiirkonna andmete kasutamine, kui

tehnilises projektis kirjeldatakse vaid projekti piirkonna omasid jms.

**16) Paragrahv 13 lõike 1 punkti 2** muudetakse.

Muudatus koos käesolevas lõikes punktis 6 tehtava muudatusega sätestab, et taotlusest peab selguma, millise probleemi lahendamiseks toetust taotletakse, valitud lahendus ja selle põhjendatus ning et tegevused peavad olema kuluefektiivsed. Samuti soovitakse määrusega soodustada kuluefektiivsete ja innovaatiliste lahenduste rahastamist.

**17) Paragrahv 13 lõike 1 punkti 6** muudetakse.

Muudatus on seotud eelmises punktis kirjeldatud muudatusega.

**18) Paragrahv 13 lõike 2 punkti 4** muudetakse.

Muudatusega täpsustatakse määruse lisa 2 kohase majandus- ja finantsanalüüsi kehtivust ning eemaldatakse võimalus, et see võib olla kuni 1 aasta vana. Muudatus on vajalik, sest MFA-s tuleb kasutada enne taotluse esitamist olemasolevaid viimased riiklikke majandusnäitajaid, mistõttu peab see olema ajakohane.

**19) Paragrahv 13 lõike 2 punkti 12** muudetakse.

Muudatusega viiakse kooskõlla viide olemasolevale määruse õigele punktile.

**20) Paragrahv 13 lõike 2 punkti 15** muudetakse.

Täpsustatakse, et rakendusüksuse nõudmisel tuleb esitada ehitusseadustiku kohane ehitise audit või ehitusprojekti ekspertiis, mis peab tõendama, kas ja millises ulatuses on ÜVVK süsteemi rekonstrueerimine vajalik.

Muudatus on vajalik selleks, et struktuurvahendid suunatakse vaid kuluefektiivsete ja põhjendatud investeeringute tegemiseks. Arvestades, et tegemist on potentsiaalselt viimaste struktuurvahenditega antud sektorisse, soovivad taotlejad senise praktika kohaselt rekonstrueerida selliseid ÜVVK süsteeme, mille osas puudub põhjendatud vajadus. Investeeringud peavad olema detailselt ja piisavalt põhjendatud ning ei piisa ainult viitest ÜVVK arendamise kavale või ÜVVK süsteemi vanusele.

**Paragrahv 13 lõike 2 punkt 16.**

Õigusselguse tagamiseks ja praktikas tekkinud küsimuste tõlgendamiseks täpsustame kehtiva punkti selgitust, seda muutmata.

Investeeringud liitumispunktide väljaehitamiseks on põhjendatud vaid juhul, kui esitatakse minimaalselt 60% kinnistuomanike nõusolekud ÜVVK-ga liitumiseks kõikidest kinnistutest, mis on hõlmatud projekti piirkonda ja mis on seotud uute liitumisvõimaluste väljaehitamise ja liitumispunktide väljaehitamise. Seejuures ei ole lubatud taotluses ja selle lisades planeerimata ja arvestamata jätta või abikõlbmatu kuluna kajastada liitumispunkte, kui tänavatorustik on taotluses planeeritud. See tähendab, et juhul kui planeeritakse uue ÜVVK rajamine, et tagada uutele tarbijatele liitumisvõimalused, tuleb teha seda kõigile, kes rajatavas piirkonnas elavad ja paiknevad ning kunstlikult osade liitumispunktide planeerimata jätmine ei ole lubatud. Välja arvatud juhul, kui tegemist on hoonestamata kinnistutega.



Oluline on arvestada, et määruse Lisa 2 kohase MFA-s tuleb arvesse võtta 70% kõikide liitumisvõimaluste realiseerimine projekti arvestusperioodi lõpuks.

Taotlejal koostöös kohaliku omavalitsusega on võimalik taotlusest ÜVVK katmine välja jätta projekti piirkondade või tänavate kaupa reoveekogumisalal, kui sinna on ÜVVK rajamine majanduslikult ebamõistlikult kallis (vastavalt veeseaduse § 24<sup>1</sup> lg 5). Sellisel juhul peab see olema ka sätestatud ÜVVK arendamise kavas ning sellisel juhul tuleb antud piirkonnad lahendada lekkekindlate kogumismahutite baasil.

Liitumiste nõusolekud tuleb vormistada vastavalt määruse lisa 1 „Juhendmaterjal tehnilise projekti koostamiseks“ nõuetele. Põhjendatud juhul on rakendusüksusel võimalik antud nõude täitmiseks rakendada kõrvaltingimust ja lubada nõude täitmist hilisemal tähtajal, kui näiteks liitumisenõusolekud on enne käesoleva määruse muudatuse jõustumist kogutud. Sellisel juhul on täpsustatud liitumise nõusolekuid võimalik koguda näiteks liitumispunkti kooskõlastamise faasis.

**21) Paragrahv 13 lõike 2 punkti 18 muudetakse.**

Muudatusega täpsustatakse, et taotlusega tuleb esitada dokumendid, millega on antud ettevõtjale õigus üldist majandushuvi pakkuvat teenust taotlusega hõlmatud piirkonnas osutada. Taotluse rahuldamise seisukohast on vajalik vastava õiguse olemasolu teeninduspiirkonnas, kus projekti planeeritakse.

**22) Paragrahv 13 lõiget 2 täiendatakse punktiga 21.**

Juhul kui taotletakse VTA-d ja taotleja ei ole varade omanik tuleb esitada leping varade omanikuga, millega antakse taotlejale õigus töid projekti piirkonnas teostada.

**23) Paragrahv 15 lõiget 1 muudetakse.**

Arvestades, et vastaval § 15 lõikele 3 tuleb taotlus esitada struktuuritoetuse registri vahendusel, kustutatakse lõike 1 viimane lause, sest see ei ole enam asjakohane. Taotluse vorm koos muude vajalike dokumentidega on esitatud struktuuritoetuse registris.

Sarnaselt taotlusele, tuleb taotluse vahe- ja lõpparuanne esitada struktuuritoetuste registri kaudu, vastavalt paragrahv 24 lõike 1 muudatusele.

**24) Paragrahv 15 lõiget 5 täiendatakse.**

Lõikes täpsustatakse, et taotleja võib jooksva taotlemise korral esitada taotluse samas taotlusvoorus uuesti, kui taotluse suhtes tehti taotluse rahuldamata jätmise otsus põhjusel, et taotlus või taotleja ei vastanud määruses sätestatud nõuetele. Määruse muudatustega luuakse võimalus korraldada nii jooksev taotlemine kui ka vooruline taotlemine, mistõttu on vajalik mõningaid tingimusi täpsustada olenevalt kumma taotlemise tüübiga tegemist on.

**25) Paragrahv 16 muudetakse.**

**Lõige 2:**

Muudatusega täpsustatakse rakendusüksuses toimuva taotluste menetluse ja taotlejale puuduste kõrvaldamiseks antud tähtaegu. Tähtaegu pikendatakse, sest määruse nõuded on täpsustunud, ning seetõttu nõuab taotluse menetlemine rohkem aega. Senine praktika näitab, et kehtinud tähtaegade jooksul ei jõua taotlejad parandusi esitada ja rakendusüksus taotlusi menetleda.

**Lõige 3:**

Täiendusega täpsustatakse taotluse menetlemise etapid ning asjaolu, et jooksva taotlemise korral taotlusi hindepunktide alusel pingeritta ei seata vaid kontrollitakse ainult, kas taotlus vastab § 18 lõikes 1 sätestatud tingimustele. Täiendus on vajalik seoses voorulise taotlemise korraldamise võimaluse lisandumisega, mille puhul on taotlusi vajalik hinnata vastavalt paragrahvile 18 ja anda hindepunkte vastavalt lisanduvatele paragrahvidele 18<sup>1</sup> ja 18<sup>2</sup>.

**Lõige 4:**

Täiendusega täpsustatakse, et voorulise taotlemise korral hinnatakse taotluste nõuetele vastavust ning tehakse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus esmajärjekorras määruse kohaselt nõuetele mittevastavate reoveekogumisalade osas. Nimetatud juhul taotlustele hindepunkte ei anta vaid kontrollitakse ainult, kas taotlus vastab § 18 lõikes 1 sätestatud tingimustele. Alles seejärel toimub teiste reoveekogumisalade taotluste menetlus.

Siinkohal on oluline, et selle lõike alla kuuluvad vaid sellised taotlused, mis on seotud nõuetele mittevastavate üle 2000 ie reoveekogumisalade nõuetele vastavuse tagamise investeeringutega (TAT §2 lõige 2 punkt 16). Juhul kui taotlus esitatakse nõuetele mittevastava reoveekogumisala osas, kuid seal planeeritakse selliseid tegevusi, mis ei aita kaasa nõuetele vastavuse tagamiseks, siis need taotlused antud lõike alla ja esmajärjekorras hindamise alla ei kuulu.

**26) Paragrahv 18<sup>1</sup> ja 18<sup>2</sup>.**

Määrust täiendatakse §-dega 18<sup>1</sup> ja 18<sup>2</sup>, et tekitada alus voorulise taotlemise korral taotlustele hindepunktidele andmiseks ja selle alusel pingereastamiseks. Juhul kui voorulise taotlemise eelarve on väiksem kui esitatud taotluste maht, siis saavad rahastust pingereas eespool asuvad taotlused kuni taotlusvooru eelarve täitumiseni.

Täiendus on vajalik, et konkureerivas vormis ja piiratud eelarve tingimustes saaksid esmajärjekorras rahastust keskkonnakaitseks olulisemad ja majanduslikult kuluefektiivsemad projektid.

Juhul kui taotluste finantseerimise maht on väiksem kui voorulise taotlemise eelarve, siis taotlustele hindepunktide andmist ja pingereastamist ei rakendata, vaid rahastatakse kõiki nõuetele vastavaid taotlusi.

**27) Paragrahv 19 lõiget 2 muudetakse.**

Muudatus tuleneb §-s 16 tehtavate muudatustega.

**28) Paragrahv 19 lõike 4 punkti 1 täiendatakse.**

Millega täpsustatakse, et taotluse rahuldamata jätmise otsuse täiendavaks aluseks on asjaolu, et taotleja või taotlus ei vasta §-s 17 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

**29) Paragrahv 19 lõike 4 punkti 3 täiendatakse.**

Täiendatakse punkti 3 ja täpsustatakse, et kui taotlus jääb käesoleva määruse kohase hindamise tulemusel väljapoole taotlusvooru eelarvet, siis tuleb teha taotluse rahuldamata jätmise otsus.

**30) Paragrahv 21 lõiget 1 täiendatakse.**

Muudatus on seotud lõike 1<sup>1</sup> lisamisega.

**31) Paragrahvi 21 täiendatakse lõikega 1<sup>1</sup>.**

Paragrahvi täiendatakse lõikega 1<sup>1</sup> kus sätestatakse rakendusüksuse õigus nõuda taotluse rahuldamise otsuse muutmise taotlust samas vormis ja mahukuses nagu on taotlusele ja selle lisadele kehtestatud nõuded. Taotluse muutmine peab olema põhjendatud ning sõltuvalt muudatuse mahust võib see tingida kogu taotluse uuendamist.

**32) Paragrahvi 22 täiendatakse lõikega 5.**

Täiendav tingimus on vajalik, kuna meetme raames tehakse struktuurvahenditest mahukaid investeeringuid ÜVVK taristusse, mille eluiga on sõltuvalt ÜVVK liigist 15-40 aastat, mistõttu on vajalik sätestada täiendavad tingimused vara sihipärase kasutamise minimaalse kestvuse osas. Tingimus on vajalik, et välistada võimalus, et toetusega soetatud varasid võõrandatakse sätestatud perioodi jooksul. Tähtaeg on maksimaalne võimalik, arvestades struktuuritoetuse seaduses sätestatud piiranguid.

**33) Paragrahv 24 lõiget 1 muudetakse.**

Muudatus on seotud § 15 lõikes 1 tehtava muudatusega.

Arvestades, et vastaval paragrahvi 15 lõikele 3 tuleb toetus esitada struktuuritoetuse registri vahendusel kustutatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 viimane lause, sest see ei ole enam asjakohane. Taotluse vorm koos muude vajalike dokumentidega on esitatud struktuuritoetuse registris.

**34) Paragrahv 24 lõiked 5 ja 6 muudetakse.**

**Lõige 5:**

Muudatusega täpsustatakse, et toetuse saaja esitab projekti lõpparuande koos viimase maksetaotlusega. Lõppmakse tehakse pärast seda, kui rakendusüksus on lugenud projekti tegevused ellu viiduks.

Muudatusega viiakse kooskõlla käesolev määrus Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määrusega nr 143 "Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord", mille § 2 lõike 5 kohaselt "Tegelik kulu on makstud, kui see on tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2023. a."

**Lõige 6:**

Täiendus on vajalik tulenevalt perioodi 2014-2016 struktuuritoetuse seaduse § 24 punktist 14, mille alusel toetuse saaja on kohustatud tagama kestvuse nõude Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 nimetatud juhul ja aja jooksul. Samuti on Euroopa Komisjoni otsuse 2012/21/EL artikkel 6 lõike 1 kohaselt toetuse andjal kohustus kontrollida liigset hüvitamist. See tähendab, et toetuse andja peab korraldama korrapäraseid kontrollid vähemalt iga 3 aasta tagant üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesande kehtivuse ajal ja selle lõppemise hetkel.

**35) Paragrahv 25 lõike 4 punkti 11 muudetakse.**

Muudatus tuleneb §-s 24 tehtavatest muudatustest.

36) **Lisa 1** asendatakse.

Muudatusega asendatakse määruse lisa 1 uue, kaasajastatud lisaga. Muudatustega täpsustatakse tehnilise projekti koostamise nõudeid sh. projekti lähteandmete koostamise metoodikat, alternatiivide analüüsi metoodikat, täiendavate liitumiste liitumisenõusoleku vormi, tehnilise projekti sisu ning esituse vormi. Juhendmaterjali on muudetud kompaktsemaks ja taotlejale lihtsamini hoomatavaks ning püütud võimalusel seda lihtsustada, et vähendada taotlejate halduskoormust.

37) **Lisa 2** asendatakse.

Muudatustega täpsustatakse majandus-ja finantsanalüüsi koostamise nõudeid sh. MFA-s kasutatavaid alusandmeid, tulu ja kulu arvestamise aluseid, MFA sisu ning esituse vormi.

### **3. Eelnõu terminoloogia**

Eelnõus on kasutatud struktuuritoetuse seaduses ja selle rakendusaktides olevaid mõisteid.

### **4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu õigusaktidega ja struktuuritoetuse seadusega.

### **5. Määruse mõju**

Määruse rakendamisel suureneb õigusselgus toetuse taotlemisel ning kulude abikõlblikkuse määramisel. Lisandub võimalus korraldada voorulist taotlemist, mille alusel on võimalik esmajärjekorras rahastada direktiivinõuetele mittevastavaid üle 2000 ie reoveekogumisalasid, mis on prioriteetsed investeeringud.

### **6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Määruse rakendamisel kulud ja tulud puuduvad.

### **7. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldises korras.

### **8. Eelnõu kooskõlastamine**

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Marko Pomerants  
Keskkonnaminister

Andres Talijärv  
Kantsler